

TÜRKİYE MÜTEAHHİTLER BİRLİĞİ

ÜLKE BİLGİ NOTLARI

ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ

ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ

I- ÜLKE KİMLİK KARTI

RESMİ ADI	ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ
RESMİ DİLİ	ARNAVUTÇA
PARA BİRİMİ	LEK (ALL)
BAŞKENTİ	TİRAN
YÖNETİM BİÇİMİ	PARLAMENTER DEMOKRASİ
YÜZÖLÇÜMÜ (km²)	28 748
NÜFUS (kişi) (2018 - Temmuz)	3 057 220
TÜRKİYE İLE SAAT FARKI	- 1 SAAT
ULUSLARARASI TELEFON KODU	355
GSYH (milyar \$) (2018)	15.06
ENFLASYON ORANI (TÜFE) (%) (2018)	2.02
OECD ÜLKE RİSK SINIFLANDIRMASI*	5
ORTALAMA DÖVİZ KURU (\$/ALL) (2018)	109.97

Kaynak : CIA - The World Factbook

*OECD Ülke Risk Sınıflandırmasına göre ülkeler 0 (en düşük) ile 7 (en yüksek) arasında değerlendirilmektedir.

T.C. TİRAN BÜYÜKELÇİLİĞİ : Murat Ahmet Yörük / Büyükelçi

Adres : Ambasadada Turke, Rruga e Elbasanit, No:65, Tirana, Albania

Telefon : 00 355 4 238 0350 / 51 / 52 / 53

E-posta : embassy.tirana@mfa.gov.tr

T.C. TİRAN TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ : Halis Kaya / Ticaret Başmüşaviri

Adres : Rr Deshmoret e 4 Shkurtit Kompleksi, Green Park Kulla, 2, Kati 6, No: 20, Tirana, Albania

Telefon : 00 355 4 227 1927 / 00 355 4 225 6548

E-posta : tiran@ticaret.gov.tr

ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ ANKARA BÜYÜKELÇİLİĞİ : Kastrit Robo / Büyükelçi

Adres : Ebu Ziya Tevfik Sokak No: 17, Çankaya - ANKARA

Telefon : 00 90 312 441 6103

E-posta : embassy.ankara@mfa.gov.al

II- GENEL GÖRÜNÜM

Arnavutluk Güneydoğu Avrupa'da bir ülkedir. Komşuları kuzeyde Karadağ, kuzeydoğuda Kosova, doğuda Makedonya ve güneyde Yunanistan'dır. Ülkenin, batıda Adriyatik Denizi ve güneybatıda İyon Denizi'ne kıyısı vardır. İyon Denizi ile Adriyatik Denizi arasındaki Otranto Boğazı'nın karşısında yer alan İtalya'ya uzaklığı 72 km'den daha azdır.

Arnavutluk, Birleşmiş Milletler, NATO, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı, Avrupa Konseyi, Dünya Ticaret Örgütü, İslam Konferansı Örgütü, Karadeniz Ekonomik İşbirliği, Orta Avrupa Serbest Ticaret Anlaşması ve Akdeniz İçin Birlik'e üyedir. Arnavutluk, ayrıca Avrupa Birliği'nin resmi adaydır.

Arnavutluk'un günümüzdeki toprakları, tarihte Dalmaçya (güney İlirya), Makedonya (özellikle Epirus Nova) ve Moesia Superior gibi Roma eyaletlerinin bir parçası olmuştur. Modern cumhuriyet ise Balkan Savaşları sonrasında Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa'daki çöküşünden sonra ortaya çıkmıştır. 1912 yılında bağımsız olan Arnavutluk, 1917-1920 yılları arasında İtalya'nın himayesine girmiş, II. Dünya Savaşı sırasında 1939 yılında İtalya, 1943'te de Almanya tarafından işgal edilene kadar Prenslik, Cumhuriyet ve Krallık olmuştur. 1944 yılında Arnavutluk'ta işgal sona ererek, Enver Hoca ile Emek Partisi önderliğinde Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti kurulmuştur. Ülkede 1991 yılında sosyalist yönetim sona ermiş ve çok partili yönetime geçilmiştir.

Arnavutluk, parlamenter demokrasiye ve bir geçiş ekonomisine sahiptir. Arnavutluk'un başkenti olan Tiran, 3 milyon olan ülke nüfusunun yaklaşık 425.000'ini barındırmaktadır. Serbest piyasa reformları, özellikle enerji ve ulaştırma altyapılarının gelişiminde, ülkeye yabancı yatırımların kapısını açmıştır. Arnavutluk yüksek bir İGE'ye (insani gelişim endeksi) sahiptir. Evrensel bir sağlık sistemi ile ücretsiz ilk ve orta öğretim sunmaktadır. Arnavutluk bir üst-orta gelir ekonomisine sahiptir. Ülke ekonomisine hakim olan hizmet sektörünü sanayi ve tarım sektörleri takip etmektedir.

28 748 kilometrekare büyüklüğündeki yüzölçümü ile küçük ülkeler statüsünde yer alan ve dünyanın 145. büyük ülkesi konumunda bulunan Arnavutluk'un, topraklarının %22.7'si ekilebilen arazi niteliğindedir.

2018 yılı Temmuz ayı itibarıyla 3 milyon olan ülke nüfusunun %87.77'si 0-64 yaş aralığında bulunmaktadır.

Ülke nüfusunun %82.6'sını Arnavutlar, %0.9'unu Yunanlılar, kalan kısmını da diğer etnik gruplar oluşturmaktadır. Arnavutluk nüfusunun %56.7'si Müslüman'dır. Ülkede, resmi dil olarak Arnavutça kullanılmaktadır.

Arnavutluk'ta toplam 12 kontluk mevcut olup, ülkenin başkenti Tiran'dır.

Arnavutluk'un sahip olduğu doğal kaynaklar; petrol, doğalgaz, kömür, boksit, demir filizi, nikel, tuz ve hidro-enerjidir.

Ülkenin 2018 yılı Gayri Safi Yurtiçi Hasılası (GSYH) 15.06 milyar ABD Doları olup, 2018 yılında GSYH bir önceki yıla göre %4.1 oranında artmıştır. GSYH'daki bu artış neticesinde, 2018 yılında kişi başına milli gelir 5 239 ABD Doları seviyesine yükselmiştir.

Ülkede, ekonomik anlamda en önemli tarımsal ürünler mısır, patates, sebze, meyve, şeker kamışı, üzumdür. Arnavutluk'ta küçükbaş hayvancılık yaygındır.

Ülkede Tüketici Ürünleri Fiyat Endeksine (TÜFE) göre 2018 yılı enflasyon oranı %2.02 mertebesinde gerçekleşmiştir.

Serbest pazar ekonomisi ve liberal demokrasiye 1991 yılında geçen Arnavutluk, ekonomik kurumlarının işleyişinde ve ekonomide üretime dayalı ve sürdürülebilir büyümenin sağlanmasında ciddi sorunlar yaşamaktadır.

Artan dış ticaret ilişkileri ve doğrudan yabancı yatırımların etkisiyle ekonomide bir canlanma görülmekle birlikte, mali konsolidasyonun sağlanması, kayıt dışı ekonominin dizginlenmesi, üretimin artırılması, istihdam pazarının ve iş ortamının ıslahındaki çabalar yeterince sonuç vermemektedir.

Ülke ulusal gelirinin önemli bir kısmı tarım ve hizmet sektörü gelirleri, dış yatırımlar ve işçi dövizlerinden oluşmaktadır. "Trans-Adriyatik Boru Hattı (TAP) Projesi" kapsamında yapılan yatırımların da etkisiyle ülkede yabancı yatırımlarda artış sağlanmıştır. TAP Projesi Konsorsiyumu'nun açıklamasına göre, Arnavutluk ile Yunanistan arasındaki Güney Gaz Koridoru hattının yüzde 80'i tamamlanmış bulunmaktadır.

Ülkeye doğrudan yabancı yatırımı çekme karşısındaki en büyük engel, yasal düzenlemelerin ve bürokrasinin yarattığı sıkıntılar ile ülke geneline yayılmış olan yolsuzlukla mücadelede yetersiz kalınmasıdır. Arnavutluk, bu sorunları aşmak üzere AB ile bütünleşme hedefinin de yönlendirmesiyle ülkede hukukun üstünlüğünü teminen yasal reformlar üzerinde yoğunlaşmıştır. Ayrıca, iş kurma ve vergi sisteminde de kolaylıklar sağlanmasına ve reformlar yapılmasına çalışılmaktadır. Bahse konu çalışmalar sonucunda yabancı yatırımlarda artış görülmüştür. Bununla birlikte iç ve dış borçlanma artmıştır.

Arnavutluk ekonomisindeki son dönem gelişmeler incelendiğinde;

- Ekonominin 2019 yılında bir önceki yıla göre azalarak %2.9 oranında büyümesi beklenmektedir.
- Güçlü seyreden iç talep büyümenin öncüsü olmakta, diğer taraftan ticaret ortaklarındaki zayıf büyüme nedeniyle ihracattaki azalma net ihracatın katkısını negatife çekmektedir.
- İstihdamın artmaya devam ettiği ve 2019 yılının ikinci çeyreğinde işsizliğin %11.5 seviyelerine kadar gerilediği, buna rağmen nüfusun %34.6'sının kişi başı günlük 5.5 ABD Doları seviyesinin altında gelirle yaşadığı gözlemlenmektedir.
- Enflasyon geçen yıl sonuna göre düşüş eğilimine girmiştir.
- Arnavutluk Merkez Bankası, politika faizini 2018 yılı Haziran ayından beri %1 seviyesinde tutmuş, bu durum da özel sektör kredilerinde artışa sebep olmuştur.
- Arnavutluk'un mali pozisyonunun güçlü olduğu ancak koşullu yükümlülükler ve KİT'lerin kamu maliyesi üzerinde risk oluşturduğu görülmektedir.
- Bütçe açığının 2019 yılında %2.2'ye yükselmesi beklenirken toplam kamu borcunun GSYH'ya oranının %68.4'e gerilemesi öngörülmektedir.

Ayrıca Arnavutluk'un ekonomik görünümüne ilişkin yapılan değerlendirmelerde;

- 2020 ve 2021 yıllarında büyümenin bir miktar hızlanarak sırasıyla %3.4 ve %3.6 oranlarında gerçekleşmesi,
- Küresel büyümenin net ihracatı sınırlandıracağı ancak kamu projeleri ve özel sektör yatırımları sayesinde toplam yatırımların artarak büyümeye katkı vermesi,
- Kamu harcamalarındaki düşüşle birlikte orta vadede mali konsolidasyonun devam etmesi ve kamu borcunun GSYH'ya oranının 2020 yılı sonuna kadar %60 seviyesine gerilemesi,
- Makro-mali istikrarın ekonomik büyümenin sürdürülebilmesi için elzem olduğu, bunun için de harcamaların kontrollü olarak devam ettirilmesi, vergi gelirlerinin artırılması ve kamu özel işbirliği ve KİT'lerden doğan risklerin iyi yönetilmesi,
- Kapsayıcı büyümenin artırılması için iş ortamının geliştirilmesi, finansal erişimin artırılması, enerji güvenliğinin sağlanması ve insan kaynağının geliştirilmesi yoluyla özel sektör ortamının geliştirilmesi

beklenmektedir.

Arnavutluk, 8 Eylül 2000 tarihinden bu yana DTÖ üyesi olup, aynı zamanda Düşük Gelirli Geçiş Ekonomileri Grubu'na da üyedir.

Arnavutluk Haziran 2003 Selanik Zirvesi'nde AB'ye potansiyel aday ülke olarak kabul edilmiş ve AB ile imzaladığı İstikrar ve Ortaklık Anlaşması'nın 1 Nisan 2009 tarihinde yürürlüğe girmesinin hemen ardından, 24 Nisan 2009 tarihinde AB'ye üyelik başvurusunda bulunmuştur. 27 Haziran 2014 tarihinde ise resmen aday ülke olarak ilan edilmiştir.

Avrupa Komisyonu'nun, kaydettiği ilerlemeler ışığında Arnavutluk'un ek bir şarta tabi tutulmaksızın katılım müzakerelerinin başlayabileceği yönündeki tavsiye kararı 2018 yılında yayınlanmıştır.

26 Haziran 2018 tarihinde Avrupa Birliği (AB) Genel İşler Konseyi'nde (GİK), belli koşulları karşılmasına bağlı olarak Arnavutluk ile Haziran 2019 tarihinde müzakerelere başlanabileceği ifade edilmiştir.

Arnavutluk - AB ilişkilerinin bütünleşme süreci açısından bir diğer önemli boyutu vize serbestisi sürecidir. AB ile Arnavutluk arasında Vize Kolaylığı ve Geri Kabul Anlaşması 1 Ocak 2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Arnavutluk, Aralık 2010'dan itibaren vize serbestisinden yararlanmaktadır.

17-18 Ekim 2019 tarihli AB Konseyi'nde de Arnavutluk'a AB'ye katılım müzakerelerine başlama tarihi verilmesi hususunun Mayıs 2020'de Zagreb'de gerçekleştirilecek "Batı Balkanlar Zirvesi"nden önce yeniden ele alınması kararlaştırılmıştır.

Arnavutluk'un, 1 Nisan 2009 tarihinden itibaren NATO üyeliği mevcut bulunmaktadır.

III- TÜRKİYE - ARNAVUTLUK TİCARİ İLİŞKİLERİ

Türkiye ile Arnavutluk arasındaki ticari ilişkiler 22 Aralık 2006 tarihinde Tiran'da imzalanan "Serbest Ticaret Anlaşması" çerçevesinde yürütülmektedir. Anlaşmanın onaylanmasına ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı 12 Mart 2008 tarih ve 26814 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Anlaşma 1 Mayıs 2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Arnavutluk'a ihracatımız 2018 yılında bir önceki yıla göre %5.6 oranında artarak 408 milyon ABD Doları olmuştur. 2018 yılında anılan ülkeden yaptığımız ithalat ise bir önceki yıla göre %8.3 oranında azalarak 22 milyon ABD Doları olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye, 2018 yılında Arnavutluk'un en çok ithalat yaptığı ülkeler arasında 2. sırada, en çok ihracat yaptığı ülkeler arasında ise 19. sırada yer almıştır.

Yine 2018 yılında Arnavutluk, ülkemizin en çok ihracat yaptığı ülkeler arasında 66. sırada, en çok ithalat yaptığı ülkeler arasında ise 113. sırada yer almıştır.

Türkiye'nin Arnavutluk'a ihracatında başlıca ürün grupları; tekstil ürünleri, giyim eşyası, demir ve çelik, elektrikli makine ve cihazlar ile hububat ve mamulleridir.

Ülkemizin Arnavutluk'tan en çok ithal ettiği ürünler arasında ise, ayakkabı ve benzeri eşya, hayvansal ve bitkisel hammaddeler, demir dışı metaller, demir ve çelik, giyim eşyası, metal cevherleri ile enerji üreten makine ve cihazlar yer almaktadır.

Türkiye-Arnavutluk Dış Ticaret Verileri (ABD Doları)

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2015	287 374 111	49 577 775	336 951 886	237 796 336
2016	304 605 826	20 602 168	325 207 994	284 003 658
2017	387 115 810	24 166 017	411 281 827	362 949 793
2018	408 706 334	22 163 047	430.869.381	386 543 287
2019 - Kasım	439 353 945	19 257 421	458 611 366	420 096 524

Kaynak : TÜİK

IV– ÜLKE İNŞAAT SEKTÖRÜ **ve MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ ALANINDAKİ İLİŞKİLERİMİZ**

Arnavutluk İnşaat Sektörü:

Gelişmekte ve hızlı büyümekte olan her ülke gibi Arnavutluk'ta da inşaat sektörü ekonominin itici gücü konumundadır.

Arnavutluk'ta konut, yol, kanalizasyon ve içme suyu projeleri başta olmak üzere, altyapıya yönelik çalışmaların yoğunluğu dikkat çekmektedir.

Ülkede ağırlıklı olarak İtalyan, Yunan ve Alman inşaat ve teknik müşavirlik firmalarının faaliyet gösterdikleri bilinmektedir.

Arnavutluk'ta inşaat sektöründe rol oynayan başlıca finansman kuruluşları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- ✓ İslam Kalkınma Bankası (Tiran – Elbasan Yolu İnşaatı, Vore – Rinas – F. Kruje Yolu, Durres By-Pass, Balıkçılık Limanı, Hastane inşaatı vb.)
- ✓ Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (genel olarak enerji projeleri)
- ✓ Dünya Bankası (ağırlıklı olarak su ve kanalizasyon projeleri)
- ✓ Avrupa Komisyonu (altyapı, müşavirlik, enerji vb.)
- ✓ KfW Bankası (enerji projeleri)
- ✓ İtalya, Yunanistan, Avusturya ve Almanya gibi ülkelerin yardım kuruluşları
- ✓ TİKA (Preza Kalesindeki Cami, Kruja pazarındaki Cami, Elbasan'daki Zazireshenin Camii, Berat'taki Plumbi Camiii ve Korca'daki Iljaz Bey Camiinin restorasyonu)

Ülkede yabancı firmalara yönelik herhangi bir kısıtlama mevcut bulunmamakta, tünel, büyük barajlar gibi altyapı projeleri yabancı firmalar tarafından yapılmaktadır. Kamu - Özel İşbirliği (KÖİ) modelinin kullanımı yaygın olmamakla birlikte, en önemli enerji projeleri Yap - İşlet- Devret (YİD) modeline göre gerçekleştirilmektedir. Devoll SH.A. tarafından alınan yaklaşık 1.5 milyar ABD Doları ve AYEN Enerji tarafından bir Arnavut firması ile birlikte alınan yaklaşık 200 milyon ABD Doları tutarındaki projeler bunlara örnek teşkil etmektedir.

İnşaat sektöründe, nitelikli işgücüne ihtiyaç duyulmaktadır. Bu amaçla firmalarımız belli nitelikteki işler için ülkemizden (ustabaşı, tecrübeli mühendis vb.) getirmeyi tercih etmektedirler. Bu kişiler aynı zamanda yerel elemanlara iş başı ve teorik eğitim vermektedirler.

Arnavutluk'ta önemli projeler üstlenen ülkeler Yunanistan, İtalya ve Türkiye'dir. Ancak, son yıllardaki projelerde Türk firmalarının ağırlığı hızlı bir şekilde artmıştır.

Yukarıda belirtildiği üzere ülke önemli bir su rezervini barındırmakta, dolayısıyla 400'ün üzerinde hidroelektrik santralının yapımı kısa ve orta vade projeleri arasında yer almaktadır. Ülke, yol, havaalanı, arıtma tesisi, demiryolu, sulama sistemleri, konuta önemli ölçüde ihtiyaç duymaktadır.

Müteahhitlik Hizmetleri Alanındaki İlişkilerimiz:

Türk müteahhitlik firmaları, Arnavutluk pazarına ilk olarak 1995 yılında giriş yapmıştır. Pazara girildiği tarihten 2019 yılı sonuna kadar geçen sürede Türk müteahhitlik firmaları tarafından Arnavutluk'ta 1 750 468 175 ABD Doları tutarında 31 adet proje üstlenilmiştir.

Bu tutar, Türk müteahhitlik firmalarının Avrupa'da üstlendikleri işlerin %7'sini oluşturmakta ve böylelikle Arnavutluk, Türk müteahhitlik firmalarının Avrupa'da en fazla iş üstlendikleri ülkeler arasında Romanya, Polonya ve Bulgaristan'ın ardından 4. sırada yer almaktadır.

2015–2019 döneminde Türk müteahhitlik firmaları tarafından Arnavutluk'ta üstlenilmiş olan işlerin toplam değerleri ile adedine aşağıdaki tabloda yer verilmektedir :

YIL	PROJE BEDELİ (ABD Doları)	PROJE ADEDİ
2015	---	---
2016	---	---
2017	---	---
2018	3	171 563 903
2019	2	13 638 000

Kaynak : T.C. Ticaret Bakanlığı

Firmalarımız, Arnavutluk'ta bugüne kadar çok çeşitli alt ve üstyapı işleri üstlenmişlerdir. Bu işler kapsamında; yol, köprü, tünel gibi çeşitli ulaşım projeleri; sağlık tesisi ve sosyal-kültürel tesis gibi çeşitli bina projeleri; baraj gibi çeşitli su işleri projeleri mevcut bulunmaktadır.

Arnavutluk'un uluslararası standartlara sahip ilk alışveriş merkezi olan Citypark'ın inşasında kullanılan malzemelerin %80'i Türk firmalarından tedarik edilmiştir. 125 mağazanın yer aldığı alışveriş merkezinde bazı Türk firmalarının da (Altınbaş, Damat, Cacharel ve LTB) mağazaları bulunmaktadır.

Arnavutluk'ta İş Üstlenmiş olan Firmalarımız :

- ENKA İnşaat ve Sanayi A.Ş.
- EPİK Taahhüt Sanayi İç ve Dış Ticaret A.Ş.
- LİMAK İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- MAKYOL İnşaat Sanayi Turizm ve Ticaret A.Ş.
- MAPA İnşaat ve Ticaret A.Ş.
- MNG Holding A.Ş.
- TEPE İnşaat Sanayi A.Ş.

Arnavutluk'ta Üstlenilmiş Bazı Projeler :

- Rreshen-Kalimash Otoyolu (ENKA)
- Tirana Sheraton Oteli İç Tesisat İşleri, Yangın Söndürme Sistemleri ve Tesisatı (EPİK)
- Elbasan-Librazhd Karayolunun Rehabilitasyonu (MAPA)
- İşkodra Hastanesi İnşaatı (TEPE)
- Qukes - Qafe Thane Yol İyileştirme ve Rehabilitasyonu (MAKYOL)
- Moglice Barajı ve HES (Devoll Hidroelektrik Santrali) (LİMAK)

V- YÜRÜRLÜKTE OLAN ANLAŞMALAR

ANLAŞMA ADI	İMZA TARİHİ
Ticaret Anlaşması	12.02.1986
Ekonomik, Ticari, Sınai ve Teknik İşbirliği Anlaşması	02.08.1988
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	01.06.1992
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	04.04.1994
Serbest Ticaret Anlaşması	22.12.2006